

ARCHIV NÁRODNÍ GALERIE V PRAZE

ZDENĚK DVOŘÁK **(* 1897 – † 1943)**

Inventář osobního fondu

Časové rozmezí: 1931–1939

Značka fondu: 89

Číslo evidenčního listu NAD: 110

Evidenční číslo inventáře: 157

Zpracovala: Jaromíra Matějů, Lucie Večerníková

Místo: Praha 1994, 2018

Zdeněk Dvořák (1897–1943)

Zdeněk Dvořák se narodil 24. 7. 1897 v Hlušicích u Nového Bydžova. Od roku 1910 navštěvoval novobydžovské gymnázium a docházel na kurzy kreslení k místnímu malíři Stanislavu Hudečkovi. Jeho studium ale přerušila první světová válka. Musel narukovat a byl raněn. To mu ovšem nezabránilo v dobrovolném vstupu do nově vzniklé československé armády, kdy se v hodnosti rotného účastnil obsazování pohraničních území. Pro nemoc byl brzy propuštěn a v roce 1919 se stal posluchačem Uměleckoprůmyslové školy. Absolvoval v roce 1925 v oddělení figurálního a ornamentálního modelování. Ačkoliv tíhnul ke své osobité tvorbě, tak se nevyhýbal ani veřejným soutěžím a kompromisním veřejným zakázkám. Stal se výraznou osobností české abstrakce třicátých let 20. století. Impulsem k abstraktní tvorbě mu bylo setkání se třemi abstraktními malíři ze Sdružení výtvarníků v Praze, jehož byl členem, Jiřím Jelínkem, Bohumilem Stanislavem Urbanem a především Františkem Foltýnem na počátku třicátých let 20. století. Později vstoupil do uměleckého spolku Purkyně a zapojil se také do dění kolem uměleckého časopisu Kvart. V Dvořákově pojetí se projevovala biomorfni, resp. organická abstrakce, která ho načas přivedla i ke geometrickým kompozicím.

V roce 1937 se Zdeněk Dvořák oženil s Marianou Lehkou, dcerou židovského obchodníka Viléma Wantocha. Po obsazení republiky nacistickými vojsky se zapojil do přípravné činnosti ilegální odbojové skupiny – Národního revolučního výboru inteligence. Avšak ještě než výbor zahájil činnost, byl prozrazen a většina členů se stala obětí gestapa. Představitelé odboje, mezi nimiž byli např. Vladislav Vančura, Pavel Kropáček či Bedřich Václavek, za to zaplatili smrtí. Stejně tak i Zdeněk Dvořák, který zahynul v koncentračním táboře v Osvětimi 25. února 1943. Ve stejném táboře zemřela i jeho žena Mariana.

Literatura

- Svoboda Rudolf, Zdeněk Dvořák. In memoriam, in: Kvart, č. 4, roč. 1, 1945, s. 18
Zdeněk Dvořák, akademický sochař (1897–1943), Nový Bydžov 1958
Česká a slovenská medaile 1508–1968, Praha 1969
Rousová Hana, Spolek pracovníků v umění a ve vědě Purkyně, Skupina Kvart, Linie/barva/tvar, Praha 1988, s. 20-27
Mácelová Lompártová Marta, Linie, barva, tvar, Ateliér, čtrnáctideník Svazu českých výtvarných umělců, č. 1, roč. 15, 1988/10/11, s. 3
Zemánek Jiří, Abstrakce, České moderní umění 1900–1960. Sbírká moderního umění – Veletržní palác, Praha 1995, s. 193-208
Zemánek Jiří, K problematice abstraktního a kinetického umění 30. let v Čechách, Ateliér, čtrnáctideník současného výtvarného umění, č. 10, roč. 3, 1997/02/06, s. 2
Rousová Hana, Vliv na českou abstrakci třicátých let 1929–1935, in: František Foltýn 1891–1976, Košice – Paříž – Brno, Brno a Řevnice 2007, s. 125-154.
Rousová Hana, Zdeněk Dvořák 1897–1943, sochař abstrakcionista, Praha 2013
Budování státu, reprezentace Československa v umění, architektuře a designu, Praha 2015
Nový slovník československých výtvarných umělců (II. díl, L-Ž, dodatek), Ostrava 1993
Nový slovník československých výtvarných umělců (I. díl, A-K), Ostrava 1993
Nová encyklopedie českého výtvarného umění (A-M), Praha 1995
Allgemeines Künstler-Lexikon, Band 31, Leipzig – München 2002, s. 357

Vývoj a dějiny archivního fondu

Soubor archiválií s přír. číslem AA 2998 pochází z daru manželů Trebichavských z roku 1985. Další jednotliviny (AA 3825) darovala do archivu Hana Rousová v roce 2001. Fotografie díla (AA 4219) byly převedeny z oddělení Dokumentace NG v roce 2018.

Archivní charakteristika fondu

Fond Zdeňka Dvořáka je složen pouze z několika archivních jednotek. Významným dokumentem je manifest členů Sdružení výtvarníků Zdeňka Dvořáka, Jiřího Jelínka a Bohuslava Stanislava Urbana, kterým oznamují své přihlášení k abstrakcionismu. Oddíl korespondence obsahuje pouze vzkazy a dopisy Zdeňka Dvořáka Marii Trebichavské. Soupis díla od Stanislava Františka Svobody je doprovázen kresbami. Oddíl tisků dokumentuje díky katalogu a pozvánce výstavu skupiny Kvart v roce 1935. Nedatovaná fotografie Zdeňka Dvořáka ukazuje sochaře při tvorbě nástěnného reliéfu, fotografie díla potom přibližují především medailérskou činnost. Všechny archiválie jsou v dobrém stavu.

Záznam o uspořádání fondu a sestavení pomůcky

Inventář byl vytvořen v souladu se Zásadami pro zpracování osobních archivních fondů a pro psaní jejich inventářů, platných ve shodě s prováděcí vyhláškou č. 645 zákona č. 499/2004 Sb. O archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů. V rámci vnitřní skartace byly vyřazeny pomocné obálky a desky. Fond zpracovala Jaromíra Matějí v roce 1994 a doplnila Lucie Večerníková roku 2018. Je uložen pod přírůstkovými čísly AA 2998, AA 3825 a AA 4219.

Inv. č.	Obsah	Počet ks/l	Časový rozsah	Př. č. AA	Č. kart.
Doklady – cizí					
1	Prohlášení abstrakcionistů	1 kus	[1931]	3825	1
2	Prohlášení Sdružení výtvarníků v Praze o vystoupení některých členů	1 kus	1932	3825	1
Korespondence odeslaná – jednotlivci (adresát na druhém místě v nominativu)					
3	Dvořák Zdeněk – Trebichavská Marie Praha, 28. 9. 1936, přiložena obálka (navštívenka) Praha, 18. 10. 1937, přiložena obálka (navštívenka) [Praha, 26. 4. 1938], přiložena obálka (navštívenka) [Praha, 23. 1. 1939], přiložena obálka (navštívenka) Praha, 29. 3. 1939, přiložena obálka, chybí známka Praha, 12. 5. 1939, přiložena obálka Praha, 19. 5. 1939, přiložena obálka b. m., b. d., přiložena obálka (navštívenka) b. m., b. d.	9 ll 8 ob.	1936-1939, b. d.	2998	1
Rukopisy – cizí					
4	Stanislav František Svoboda - Soupis díla Zdeňka Dvořáka	6 ll	b. d.	3825	1
Tisky					
5	Výstava skupiny Kvart, výstavní sál Ústřední knihovny hlavního města Prahy, 1935	1 kus	1935	2998	1
6	Pozvánka na zahájení výstavy spolupracovníků Kvartu	1 kus	1935	2998	1
Fotografie					
7	Osobní	1 kus	b. d.	2998	1
8	Fotografie díla	4 ks	b. d.	4219	1

Tiráž

Zdeněk Dvořák (1897–1943), soupis osobního fondu

časový rozsah fondu: 1931–1939

počet evidenčních jednotek: 1 karton

počet inventárních čísel: 8

rozsah v bm: 0,01 m

stav ke dni: 8. 1. 2018

jméno zpracovatele: Jaromíra Matějů, Lucie Večerníková

číslo evidenčního listu NAD: 110

číslo evidenční pomůcky: 157

počet stran: 5

schválil dne: 28. 2. 2018 Mgr. Tomáš Hylmar

č. j.: 28/2018 - ANG